

Projektnamn: Förstudie Energidatabas

Programområde: Nationella programmet

Ärende ID: 20201391

Bakgrund och omvärld

Bakgrund

Energieffektivisering är ofta lönsamt, men trots detta genomförs bara en del av möjliga och lönsamma åtgärder, det s.k. energieffektiviseringsgapet. Energieffektiviseringsgapet leder till att företagets kostnader för energi är högre än nödvändigt. Statliga insatser för att öka företagets kapacitet att energieffektivisera sin verksamhet innefattar normalt att öka företagets kunskap om sin egen situation, sina möjligheter att förändra denna och de nyttor som kan förväntas uppstå i samband med sådana åtgärder.

Energimyndigheten har under lång tid på skilda sätt stött energieffektivisering i företag. Ett viktigt exempel är att under åren 2010-2014 kunde företag söka s.k. energikartläggningscheckar. Data från de 622 företag som slutredovisat har insamlats och analyserats, bl a av Linköpings universitet och WSP. Energimyndigheten har även gett stöd till utveckling av olika verktyg för att underlätta energikartläggningar, strukturerat energiarbete och konkreta effektiviseringsåtgärder. Linköpings Universitet har under lång tid varit ledande inom energikartläggningar med stöd från bl a Energimyndigheten. 2013 bildades Nordic Energy Audit AB som ett avknoppningsföretag för att kommersialisera ett standardiserat verktyg för energikartläggningar anpassat för industrin, Nordenaudit, med koppling till sin databas för industriella energieffektiviseringsåtgärder, NEAD (Nordic Energy Audit Database). Swerea IVF och Swerea Swecast drev 2012-2015 projektet ENIG (Nätverk för energieffektivisering) med syftet att bidra till att små och medelstora företag i industrisektorn ökar sin energieffektivitet och sin medvetenhet om sin energianvändning. Verktygen Energiledning Light och Nyckeltalsdatabasen har vidareutvecklats inom projektet.

Tillgång till data har varit en förutsättning för utvecklingen av de produkter som tagits fram och delvis kommersialiserats. En nyckelfaktor för fortsatt produktutveckling är tillgång på data med god kvalitet. Liksom energikartläggningscheckarna kommer projekten inom Nationella regionalfondsprogrammet (se nedan) att generera varierande mängder data.

Om dessa data kvalitetssäkras och görs tillgängliga som s.k. öppna data skapas förutsättningar för en sund konkurrens mellan olika kommersiella verktyg för att underlätta energieffektivisering, baserade på samma kvalitetssäkrade data. Det skulle förutsätta att datamaterialet på något sätt samlas till en databas och görs tillgängligt på ett anonymiserat eller aggregerat sätt så att enskilda företags uppgifter inte röjs för andra.

Det finns en rad olika aktörer, främst företag själva, som skulle ha nytta av en databas som samlar energidata från företag. Detta handlar om data kring energieffektivisering och åtgärder för detta. Även andra aktörer som arbetar med energieffektivisering i företag skulle kunna ha nytta av en sådan databas.

Förstudien avser undersöka behovet av en samlad energidatabas för företag, tillsynspersonal och andra aktörer som arbetar med företagens energianvändning. Behovet ska belysas dels utifrån de befintliga och ev. kommande nationella regionalfondsprojekten, dels från ett bredare samhällsperspektiv, dels utifrån ett mer långsiktigt perspektiv utan offentligt stöd. Förstudien avser även att gå igenom de befintliga lösningar som finns att tillgå, exempelvis ENIG-databasen och arbeten som Linköpings Universitet har gjort. Förstudien ska därutöver undersöka behovet, nyttan, kostnaderna och andra viktiga aspekter kring att tillgängliggöra energikartlägningsdata och/eller åtgärdsdata i form av öppna data som därmed är fritt tillgängligt för skilda aktörer och applikationer. Det horisontella kriteriet bättre miljö genomsyrar syftet med förstudien. I förstudien ingår att undersöka hur de horisontella kriterierna ska integreras i ett eventuellt genomförandeprojekt. Alla i målgruppen ska ha samma förutsättningar att ha tillgång till och använda databasen och/eller de öppna data oavsett kön, etnisk tillhörighet eller funktionsnedsättning.

Omvärld och samverkan

Energimyndigheten har från 2015 sökt och/eller kommer att söka projektmedel ur den nationella regionalfonden för ett flertal projekt inriktade på energieffektivisering i SMF (små och medelstora företag) med grund i tematiskt mål 4, investeringsprioritering 1.

Flera av projekten är inriktade på att på skilda sätt styra deltagande företag mot ett systematiskt energieffektiviseringsarbete. Energikartlägningsstödet är ett stöd till en kartläggning av företagets energiinköp och energianvändning, Regionala noder ska skapa intresse för energikartlägningsstödet samt för att genomföra åtgärderna i genomförda energikartläggningar.

Energieffektiviseringsnätverk är en flerårig insats där en energikartläggning ligger till grund för ett systematiskt arbete med genomförande av åtgärder. Arbetet utgår från data från en energikartläggning men nya data tillkommer när uppföljningar görs regelbundet under de ca 40 nätverkens livstid. Miljöstudier är

ett stöd till fördjupade analyser av mer omfattande förändringar av produktionsprocesser och energianvändning. Ovannämnda projekt riktar sig till något större SMF. För de mindre företagen finns projekten Coacher för energi och klimat, som genom coacher i kommunerna erbjuder mindre SMF anpassad rådgivning, och Incitament för energieffektivisering, som verkar genom kommunernas och Länsstyrelsernas tillsynsverksamhet. Dessa projekt syftar till att nå ett stort antal företag med begränsade informations- och rådgivningsinsatser per företag. Här krävs det därför ingen energikartläggning, och målgruppen är ofta under storleksgränsen för att vara berättigade till det ovannämnda energieffektiviseringsstödet. Möjligheter till jämförelser med andra företag skulle dock sannolikt öka intresset för att följa upp sin egen energianvändning. Projektet Energitjänster ska bidra med ökad kunskap om och ökad användning av energitjänster som leder till en effektivare energianvändning. Det finns även projekt med annan finansiering än från Energimyndigheten, med liknande syfte och/eller innehåll. Dit hör projekten Encom 2020 - Energy investments for competitive companies 2020 och Förbättrad energieffektivitet för stärkt konkurrenskraft och ökad hållbarhet bland Gävleborgs SMF via implementering av tjänste- och produktinnovationer inom industriella energisystem. Båda är finansierade av Regionalfonden Norra Mellansverige.

Tidigare har en liknande ansats med datainsamling och jämförelser genomförts i programmet Stöd till energieffektivisering i kommuner och landsting. Där kunde jämförelser enbart göras via tryckta media och via SKL:s databas Kolada. Potentiella samverkanspartner i ett eventuellt genomförandeprojekt kan vara länsstyrelserna, redan kommersiella företag inom området, relevanta branschorganisationer och/eller konsulter. Behovet och lämpligheten av samverkanspartner ska utredas av förstudien.

Koppling till det lokala näringslivet

ENIG-studien var begränsad till industrin. Ett genomförandeprojekt bör helst omfatta alla näringslivsbranscher. Om förstudien visar på betydande branschspecifika krav så kan genomförandeprojektet behöva begränsas till de i sammanhanget viktigaste branscherna.

Kriterierna för ett eventuellt sådant urval bör även beakta de horisontella kriterierna. Näringslivet ska involveras i förstudien dels genom kontakter med branschorganisationer, dels genom en eller flera fokusgrupper. Dessa kontaktytor ska utnyttjas för att få respons på preliminära förslag vad gäller användbarhet och företagsnytta i relation till arbetsinsats och kostnader.

Mål och resultat

Mål

Förstudien ska besvara följande frågeställningar:

1. Vilka problem uppträder i befintliga och planerade NRP-projekt, och även i andra sammanhang, som följd av att det saknas en databas med uppgifter om företagens energiinköp och -användning samt möjligheter till benchmarking / jämförelser med andra företag?
2. Hur hanterar projekten i förekommande fall denna brist i sin nuvarande planering?
3. Vilka nyttor skulle en sådan gemensam databas kunna tillföra projekten, och på sikt Sveriges näringsliv? Här kan förstudien med fördel delvis utgå från projektresultat och utvärderingar av jämförbara projekt.
4. Vilka erfarenheter finns det av liknande system, inom och utom Sverige? Frågan förutsätter en fördjupning och utvidgning av ovanstående omvärldsbeskrivning.
5. Vilka juridiska frågor (sekretess mm) behöver lösas om en sådan databas ska kunna implementeras?
6. Finns det integritetsproblem som behöver hanteras?
7. Vem bör vara ägare till en tänkt databas?
8. Hur kan långsiktig finansiering av en tänkt databas lösas, så att den kan underhållas tekniskt och innehållet ajourhållas, även efter projektets slut?
9. Vilket är behovet, nyttan, kostnaderna och andra viktiga omständigheter med att istället tillgängliggöra energikartläggningsdata och/eller åtgärdsdata i form av öppna data som därmed är fritt tillgängligt för de aktörer som vill använda data i sina kommersiella eller icke-kommersiella tillämpningar? Dessa kan vara databaser av det slag som berörts i punkterna

1-8 och/eller andra typer av tillämpningar. Det vi önskar uppnå i ett eventuellt genomförandeprojekt är att - om förstudien visar att den tänkta databasen för uppföljning och benchmarking av företags energianvändning fyller ett viktigt behov - databasen når en bred och omfattande användning, och upplevs som ett lättanvänt och nyttigt verktyg både av enskilda företag och av andra aktörer (sekundära målgrupper). Därutöver önskar vi att det går att finna lösningar för en långsiktig finansiering av databasen, så att den kan underhållas tekniskt och innehållet ajourhållas, även efter projektets slut. Om förstudien visar att den tänkta databasen inte behövs, alternativt att behoven redan täcks av befintliga produkter, men att det finns ett påtagligt samhällsekonomiskt värde av att tillgängliggöra energikartläggningsdata och/ eller åtgärdsdata, så avses genomförandestudien fokusera på att åstadkomma en lösning med öppna data, tillgänglig för relevanta energitjänster.

Målgrupper

Energimyndigheten är mottagare av förstudien. Primär målgrupp för ett eventuellt genomförandeprojekt är små och medelstora företag, initialt i

synnerhet de som deltar i projekten Coacher för energi och klimat och Incitament för energieffektivisering. Målgruppen är inte begränsad till företag som deltar i projekt inom Nationella regionalfondsprogrammet. Sekundär målgrupp är aktörer som har intresse av att utnyttja databasen och/eller öppna data för att vidareutveckla eller nå ut med sitt arbete med energieffektivisering i företag. Det innefattar energiforskare, energikonsulter, tillsynspersonal vid länsstyrelser och kommuner mm.

Förväntat resultat vid projektavslut

Om förstudien visar att något av följande stoppkriterier uppfylls så avslutas förstudien utan att ta fram en ansökan om ett genomförandeprojekt vad gäller energidatabasen:

- Det finns inga betydande problem för pågående och planerade nationella regionalfondsprojekt vid Energimyndigheten, eller andra viktiga intressenter, av det slag som den tänkta databasen skulle behövas för att lösa;
- Den föreslagna databasen bedöms inte kunna lösa de problem som den var avsedd att lösa på ett bättre sätt än med alternativa åtgärder;
- Det finns redan relevanta produkter på marknaden som fyller de tänkta behoven. Om däremot den tänkta databasen bedöms adressera ett verkligt behov och kunna fylla sitt syfte på ett bra sätt då ska förstudien resultera i en ansökan om ett genomförandeprojekt. Detta projekt ska inkludera att söka lösningar för att databasen ska kunna fortsätta fungera efter projektperiodens slut utan fortsatt offentligt stöd. Om förstudien visar att det inte finns något behov, eller inte är genomförbart, att tillgängliggöra energikartläggningsdata och/eller åtgärdsdata i form av öppna data, så avslutas förstudien utan att ta fram ett genomförandeprojekt i denna del. Om däremot förstudien visar på ett påtagligt samhällsekonomiskt värde av att tillgängliggöra energikartläggningsdata och/ eller åtgärdsdata, så avses genomförandestudien innefatta att åstadkomma en lösning med öppna data, tillgänglig för relevanta energitjänster.

Målvärde för aktivitetsindikatorer

Inte aktuellt för förstudie.

Organisation och genomförande

Projektorganisation

Projektledarens roll och ansvar är att:

- arbeta utifrån projektbeslut från Tillväxtverket
- genomföra upphandling som behövs för förstudien

- samordna arbetet med förstudien Projektledare bemannas med redan anställd.
Biträdande projektledare bemannas med konsult.

IT-samordnarens roll och ansvar är att:

- delta i utredningsarbetet med kunskaper om ITaspekter generellt och implementeringsaspekter relevanta för berörda aktörer. Bemannas med redan anställd.

Ekonomens roll och ansvar är att:

- följa upp och sammanställa det ekonomiska resultatet för projektet samt ta fram underlag till begäran om utbetalning Bemannas med redan anställd

Administratörens roll och ansvar är att:

- ansvara för alla administrativa rutiner avseende diarietföring i samband med ansökningar, rapporter och ekonomiska redovisningar. Bemannas med redan anställd

Fokusgrupp: Bemannas med företagsrepresentanter och andra intressenter, i form av en eller flera fokusgrupper.

Referensgrupp: bemannas med deltagare från länsstyrelse, akademien, företag och branschorganisationer.

Styrgrupp: Bemannas med resursägare

Förstudieprojektet kommer även ha tillgång till kommunikatör, upphandlare och utvärderare som är väl insatta i hanteringen av EU-projekt. Upphandlaren kommer att stödja projektledare vid upphandling så att den görs i enlighet med aktuella regelverk. Projektet har tillgång till dessa funktioner, dock ingår det inte i projektets ekonomiska kostnader.

På Energimyndigheten finns även en samordningsfunktion som ansvarar för att:

- samordna Energimyndighetens interna arbete mellan alla pågående och kommande projekt som söks inom nationella regionalfondsprogrammet.
- samordna arbetet med planering, uppföljning, kvartalsrapporter, ekonomi.
Samordningsfunktionen bekostas ej av projektet.

Energimyndigheten har vidare ett antal beslutade interna rutiner och processer som följs i all verksamhet, inklusive detta projekt. Exempel på rutiner är upphandling och anskaffning, beslut, projektledning och diarietföring.

Arbetsätt

Utredningen ska bedrivas som ett utredningsarbete för att besvara de ovannämnda frågeställningarna. Det innefattar aktiviteter som omvärldsanalys, problemanalys, förslag till mål och åtgärder, avstämning med

Energimyndigheten, branschorganisationer, fokusgrupp och referensgrupp. Resultaten ska spridas genom en rapport. Denna utgör även huvudsakligt underlag till en projektansökan till ett genomförandeprojekt, om förstudien visar att ett sådant är genomförbart och leder till avsedda effekter.